

Delmarknad 1: Skola och utbildning

- Bilaga till PTS marknadsöversikt för innovatörer

Innehåll

Bakgrund.....	3
Delmarknad 1: Skola och utbildning.....	4
Introduktion.....	4
Organisation och roller i Skolan.....	6
Förskrivning.....	10
Inköpsprocessen.....	11
Användarperspektivet.....	13
Distributionskanaler.....	14
Att marknadsföra sitt erbjudande till Skolan.....	15
Kontaktinformation.....	18
Källor.....	18

Bakgrund

Detta dokument är en fördjupande bilaga till PTS Marknadsöversikt med fokus på Skolan som delmarknad.

PTS Marknadsöversikt riktar sig till innovatörer av it-lösningar som är ämnade att underlätta vardagen för människor med funktionsnedsättningar. Syftet är att erbjuda en marknadsöversikt till innovatören när denne ska:

- ✘ Utveckla och provtrycka sin affärsmodell
- ✘ Ta fram sin marknadsplan och förbereda lansering, marknadsföring, försäljning.

Översikten är tänkt att fungera som en karta över var det finns information om hur marknaden fungerar och vilka nyckelroller som finns inom följande fyra delmarknader:

- ✘ **Skola och utbildning** (grundskola, gymnasium, yrkeshögskola, universitet)
- ✘ **Arbetsmarknad** (Arbetsförmedling och Försäkringskassa)
- ✘ **Landsting** (Förskrivning via hjälpmedelsverksamhet inklusive
Fritt val av hjälpmedel med eget ägande) ¹
- ✘ **Privatmarknaden** (egenvård där inga myndigheter eller institutioner är inblandade)

Delmarknaderna finns beskrivna i olika bilagor till ett mer allmänt introduktionsdokument med, en sammanställning över delmarknaderna, strategi för distribution, offentlig upphandling, mässor mm.

¹ Observera att all förskrivning inte går via landstingen. **Kommuner** vilka också kan ha förskrivningsverksamhet i samverkan med aktuellt landsting, inkluderas inte i denna version av Marknadsöversikten. Ansvarsfördelningen mellan landsting och kommuner varierar över landet. Se kapitel om Landstingen.

Delmarknad 1: Skola och utbildning

Introduktion

Myndigheter med ansvar för skolan är

- ✘ Skolverket (styr, stödjer, följer upp och utvärderar kommuners och skolors arbete med syftet att förbättra undervisningens kvalitet och resultat)
- ✘ Myndigheten för yrkeshögskolan (ansvarar för frågor som rör yrkeshögskolan i Sverige och verkar för att utbildningarna tillgodoser arbetslivets behov av kompetens)
- ✘ Specialpedagogiska skolmyndigheten (stödjer pedagogerna och kompletterar den kompetens som finns inom kommun och skola för att barn, unga och vuxna oavsett funktionsförmåga ska få förutsättningar att nå sina utbildningsmål)
- ✘ Skolinspektionen ansvarar för granskning (tillsyn) av skolorna.

Barn och ungdomar med omfattande funktionsnedsättningar får enligt hälso- och sjukvårdslagen stöd av habiliteringen inom primärvård och landsting. Hälso- och sjukvårdslagen omfattar ansvar för personliga hjälpmedel både i hemmet, närmiljön och skolan – hjälpmedel som behövs för att klara vardagen och som följer med individen mellan olika miljöer. Ett exempel är hjälpmedel för nedsatt rörelseförmåga.

Enligt rapporten *Gränsdragningsfrågor, Teknikstöd i skolan* (Hjälpmiddelsinstitutet 2013)² finns en stor grupp elever i skolan som har kognitiva svårigheter³, men inte i den omfattning att de har kontakt med hälso- och sjukvården. De har inte fått någon medicinsk diagnos och får inte heller stöd av habiliteringen. Dessa barn kan dock få stöd av skolan, om skolan bedömer att detta behövs.

Enligt Skollagen så har skolan ansvar för att erbjuda eleverna läromedel för en tidsenlig utbildning. Eleven har rätt till särskilt stöd, som t ex talsyntes eller kognitiva hjälpmedel⁴, för att möjliggöra

² <http://www.hi.se/Global/dokument/publikationer/2013/13343-gransdragningsfragor-teknikstod-i-skolan.pdf>

³ Viss statistik över barn med kognitiva svårigheter finns i kapitlet "Förstå" i den statistiksammanställning som A-focus gjort på uppdrag av PTS.

⁴ Detta är bara exempel, hjälpmedlen beror på vilken funktionsnedsättning är.

skolarbetet om han eller hon riskerar att inte nå målen. Någon medicinsk diagnos krävs inte, utan det är elevens särskilda behov kopplat till undervisningssituationen som är utgångspunkten för insatserna. Skolverket har publicerat allmänna råd om hur skolor kan arbeta med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram⁵ i undervisningen.

Rektor är ansvarig för att ett åtgärdsprogram sätts upp vid behov. Hur mycket kunskap och fokus skolor har på kognitiva funktionsnedsättningar⁶ varierar. Det kan exempelvis vara så att skolan främst riktar in sig på att identifiera och stödja elever med dyslexi men inte känner igen symptom på exempelvis ADHD, vilket medför att elever med ADHD inte får något särskilt stöd.

De hjälpmedel som skolan köper in är skolans egendom och följer inte eleven. Detta kan få konsekvenser t ex vid byte av skola. Eleven har inte heller någon formell rättighet att ta med hjälpmedlen hem när skoldagen är slut, utan det är upp till varje enskild skola att sätta reglerna.

Skolan har ingen skyldighet att slussa elever med allvarliga funktionsnedsättningar till hälso- och sjukvården för att de där ska få en medicinsk diagnos. Det är upp till rektorn att med hjälp av kompetens från elevhälsan sätta upp en handlingsplan och köpa in hjälpmedel för att möjliggöra skolarbetet.

Enligt den uppföljning som Myndigheten för Delaktighet⁷ (tidigare Handisam) gjort av funktionshinderpolitiken i skolan så uppger hälften av lärarna i grund- och gymnasieskolan att elever sällan eller aldrig får stöd från speciallärare och specialpedagoger trots att lärare bedömt att sådana behov finns och meddelat detta. Dessutom anser 59 procent av lärarna att antalet speciallärare och specialpedagoger inte är tillräckligt för det behov som finns i skolan.

När andelen specialpedagoger i skolorna minskar så ökar behovet av insatser från Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Myndigheten kompletterar kommuners och skolors resurser i frågor som

⁵ <http://www.skolverket.se/regelverk/skolfs/> SKOLFS 2014:40

⁶ Exempel från Stockholms Läns autismforum finns på http://www.autismforum.se/gn/opencms/web/AF/Vad_kan_man_gora/skola/skolan_har_ansvar_att_utreda_och_atgarda.html

⁷ <http://www.mfd.se/globalassets/dokument/publikationer/2014/2014-6-utbildning-hur-ar-laget-2014.pdf>

rör elever med funktionsnedsättning. Bland rektorer uppger 56 procent spontant att SPSM är den instans de vänder sig till när kommunens egen kompetens inte räcker till. Inte mindre än 95 procent av kommunerna har etablerade former för samverkan med SPSM.

Det förekommer gränsdragningsproblem mellan skola och hälso- och sjukvård för elever som inte har fått någon medicinsk diagnos och inte har hjälpmedel förskrivna av Landstinget. Om eleven inte har kontakt med hälso- och sjukvården, och skolan anser att behovet av hjälpmedel är ett generellt behov för att få vardagen att fungera, kan elevens enda utväg vara att bekosta sina hjälpmedel själv. De blir då kunder på privatmarknaden. Privatmarknaden beskrivs som delmarknad 4.

Grundskolan har ett överlämningsansvar för elever som går vidare till gymnasiet. Gymnasiet har emellertid i sin tur inget formellt överlämningsansvar för nästa utvecklingssteg, t.ex. när elever som tagit studenten blir arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Det kan därför uppstå ett "glapp" mellan skola och arbetsliv. Arbetsförmedlingen saknar historik om personens behov och kan därför inte sätta in den hjälp som behövs med en gång⁸.

Organisation och roller i Skolan

Kunskapen om och intresset för hjälpmedel är generellt högre i resursskolor, grundsärskolor och specialskolor. Även skolor med särskilda resursklasser kan ha högre fokus på hjälpmedel än skolor i allmänhet. De olika typerna av skolor beskrivs i detta kapitel.

En överblick över det svenska skolsystemet finns på Skolverkets webbplats⁹. Där finns även ett skolenhetsregister med adresser till alla skolor där dessa sorterar efter skolform (notera att resursskolor inte är en särskild skolform utan sorterar under grundskolan)¹⁰.

⁸ Projekten Vagar till arbete och Teknikstöd i skolan (Hjälpmedelsinstitutet 2011-2013), har drivit pilotverksamhet för att genom teknikstöd ge elever hjälp att klara skolan och hitta vägar till arbete. Under projektet har skolor, Arbetsförmedling, Försäkringskassa m fl samarbetat för att söka lösningar.

<http://www.hi.se/om-hi/projekt/vagar-till-arbete/> och

<http://www.hi.se/publikationer/rapporter/teknikstod-i-skolan-slutrapport/>

⁹ <http://www.skolverket.se/skolformer/karta-over-utbildningssystemet>

¹⁰ <http://www.skolverket.se/skolformer/skoladresser>

På webbplatsen Funkaportalen finns en guide som riktar sig till personer med en funktionsnedsättning. Där finns bl a en sektion om utbildning och arbete¹¹.

Målsättningen är att alla barn ska kunna gå i **grundskolan** och få den hjälp som behövs i det vanliga klassrummet. Enligt skollagen har rektor ansvaret för att sätta upp en handlingsplan för hur elever med särskilda behov ska få det stöd som behövs för att nå kunskapsmålen, och för att köpa in de hjälpmedel som behövs för skolarbetet. Till sin hjälp har rektor resurserna på elevhälsan, samt lokala skoldatatek eller AV-media centraler. Rektor kan även vända sig till SPSM för att få hjälp. Reglerna är desamma för kommunala skolor och friskolor.

Om elevens undervisning av någon anledning inte fungerar i det vanliga klassrummet kan vissa skolor erbjuda **resursklasser** (specialpedagogiska klasser för elever som behöver extra stöd för att nå målen). Vissa resursklasser fokuserar på barn med specifika diagnoser, exempelvis barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) eller barn med autismspektrumtillstånd (AST).

Det finns också **resursskolor**, varav somliga är inriktade på barn med specifika diagnoser. Resursskolor ligger inom kommunens ansvar. De följer samma läroplan som den vanliga grundskolan och är inte en särskild skolform, till skillnad från särskolor och specialskolor. Under arbetet med denna marknadsöversikt har det inte framkommit någon förteckning över alla resursskolor. En förteckning över skolor med anpassning för Asperger finns dock på webben¹².

Grundsärskolan¹³ ska ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad efter varje elevs förutsättningar och följer inte den allmänna läroplanen. Grundsärskolorna är kommunala. Inom grundsärskolan finns en särskild inriktning som kallas träningskola. Träningskolan riktar sig till elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av ämnesutbildningen. Utöver Skolverkets lista (se ovan) finns förteckningar över grundsärskolor per kommun¹⁴.

¹¹ <http://www.funkaportalen.se/Guide/Utbildning-arbete/Stod-i-grundskolan/>

¹² <http://asperger-skolor.se/grundskola.htm>.

¹³ Wikipedia har information om särskolor: http://sv.wikipedia.org/wiki/S%C3%A4rskolan_i_Sverige

¹⁴ Exempel på förteckning över grundsärskolor i Stockholm: <http://www.stockholm.se/-/Jamfor/?enhetstyp=870fb5939cb24a16a282e9d64cd17496&slumpfro=304733803>

Specialskolor riktar sig till barn som är dövblinda eller döva/synskadade och har en ytterligare funktionsnedsättning eller grav språkstörning. Dessa skolor är regionala eller statliga. En lista över specialskolor¹⁵ finns på Specialpedagogiska skolmyndighetens hemsida.

Efter grundsärskolan kan eleverna fortsätta till gymnasiesärskolan. Därefter finns möjlighet att studera på universitet/högskola alternativt på yrkeshögskola.

Yrkeshögskolorna samlar all eftergymnasial yrkesutbildning utanför högskolan. Utbildningarna är utformade i samarbete med arbetslivet för att möta arbetsmarknadens behov av kompetens och leda till jobb. En beskrivning av Yrkeshögskolan finns på dess webbplats¹⁶. Särskilt pedagogiskt stöd ges till studerande med funktionsnedsättning¹⁷. Det finns även åtta utbildningar som är anpassade för personer med funktionsnedsättning¹⁸.

¹⁵ <http://www.spsm.se/sv/jag-vill/soka-till-specialskola/>. På Wikipedia finns mer information om specialskolor: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Specialskola>

¹⁶ <https://www.yrkeshogskolan.se/>

¹⁷ <https://www.yrkeshogskolan.se/om-yrkeshogskolan/Studera-med-funktionsnedsattning/>

¹⁸ <https://www.yrkeshogskolan.se/om-yrkeshogskolan/Studera-med-funktionsnedsattning/Mojlighet-till-utokat-stod-/>

Beslutsfattare & intressenter

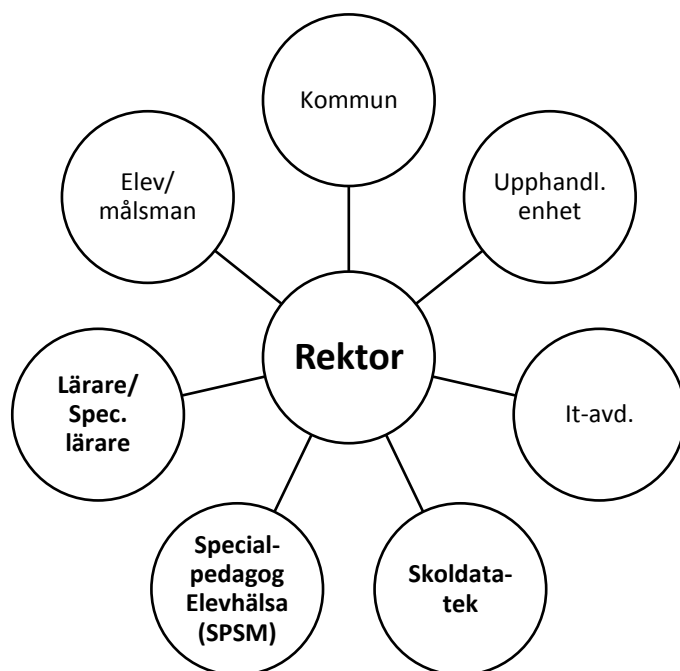

Bild 2: Beslutsfattare och intressenter på delmarknad Skolan, A-focus 2014

Rektor (inom förskolan: förskolechefen) har ansvar för att elever får det extra stöd de behöver för att nå målen. Rektor beslutar om inköpen, ofta i samråd med lärare, **elever och/eller vårdnadshavare**. Ibland kan eleven se andra behov än vad föräldrar och lärare eller rektor gör. Detta påverkar val av lösning i olika hög grad beroende på hur stort gehör eleven får.

Kommunen är i allmänhet huvudman och beslutar om varje skolas budget. I vissa kommuner ges extra medel till skolor med elever i behov av extra stöd. Verksamhetschefen för Elevhälsan, it-avdelningen och upphandlingsenheten finns centralt på kommunen. Specialpedagoger, skolsköterskor etc finns lokalt på skolornas elevhälsa men rapporterar inte till rektor.

Lärare på skolan är ofta den intressent som upptäcker behov och startar köpprocessen. De har ett verksamhetsansvar för undervisningssituationen och intresse av att hjälpmedlen fungerar i klassrummet. De kan vara klasslärare, ämneslärare, förstelärare eller speciallärare. Speciallärarna har fokus på elever med särskilda inlärningsbehov. På vissa skolor/kommuner finns särskilda IKT-pedagoger som har fokus och kompetens på it-stöd.

Specialpedagoger på Elevhälsan kan medverka i utredningar och framtagning av åtgärdsplaner. Information om elevhälsan finns på SKL:s hemsida¹⁹. Om det inte finns speciallärare eller specialpedagoger²⁰ på skolan kan rektor ta hjälp av specialpedagogerna på Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) för att utvärdera behov och hitta en lösning.

De kommunala **skoldatateken**²¹ vänder sig till skolpersonal som undervisar elever i behov av särskilt stöd, men främst med fokus på koncentrationssvårigheter och läs- och skrivsvårigheter/dyslexi. I vissa kommuner har AV-media centralen fått ansvar för skoldatatekverksamheten. Skoldatateken och/eller AV-media centralerna är viktiga bland annat därför att de utvärderar nyheter och sprider information om it i lärandet för målgruppen.

Vid upphandlingar engageras även **kommunens upphandlingsenhet** och eventuellt **it-avdelning** för samordning och utvärdering av lösningar.

Övriga intressenter

Vid alla universitet och högskolor finns det en kontaktperson som är **samordnare av pedagogiskt stöd** för studenter med funktionsnedsättning i studiesituationen. En lista över samordnare finns på Studera med funktionshinder²². Enligt rapporten *Hur är läget* är det dock endast ca 15 procent av studenterna som har kontakt med en samordnare²³.

Förskrivning

¹⁹ <http://www.skl.se/psynk/battre-skolresultat/elevhalsa>

²⁰ Speciallärare och specialpedagog är två olika utbildningar. Specialläraren har mer fokus på en specifik elevs språk-, skriv-, läs- eller matematikutveckling. Specialpedagogen har en mer handledande roll, de ska arbeta tillsammans med personal och skolläda och bidra till skolans pedagogiska utveckling.

²¹ <http://www.skoldatatek.se/skoldatatek/vad>

²² <http://www.studeramedfunktionshinder.nu/samordnare.htm> . Det finns även statistik över antal studenter/forskarstuderande med funktionsnedsättning (nästan 10500 st år 2013)
<http://www.studeramedfunktionshinder.nu/statistik.htm>

²³ <http://www.mfd.se/uppfoljning/hur-ar-laget/hur-ar-laget-2014/utbildning/>

Förskrivning görs inte av skolan, det ansvaret ligger på landsting och primärvård. Skolan köper vid behov in hjälpmedel till elever i behov av särskilt stöd kopplat till undervisning och inläring.

På Föräldrakraft finns en sammanfattning av vilka verksamheter (kommun, landsting, stat) som ansvarar för vad²⁴.

Inköpsprocessen

Hjälpmedel köps vanligen in lokalt av varje skola, för en/flera elever eller för hela skolan. Det är rektor som ansvarar för budget och beslut om inköp. Skolorna följer ingen gemensam inköpsprocess. I vissa fall kan inköp samordnas för skolor i en hel kommun eller flera kommuner. Detta gäller i första hand volymköp som ger skalfördelar. Det skulle exempelvis kunna vara en mjukvara som skolorna vill ha installerad på samtliga skoldatorer i en kommun. Initiativet till samordningen kommer oftast från en lärare via en rektor på någon av kommunens skolor.

Inköpen kan bekostas från olika budgetar. För varje elev får skolan en "skolpeng" som ska bekosta skolgången. I vissa kommuner kan skolorna ansöka om ett tilläggsbelopp för elever som har omfattande behov av särskilt stöd. I andra kommuner ingår resurserna för särskilt stöd i det grundbelopp som skolan får. Man skiljer på lokala och centrala "BIS-pengar" (för barn i behov av särskilt stöd). De lokala medlen styr rektor över och de centrala utdelas av kommunen efter ansökan. Rektor använder ibland även läromedelsbudgeten för inköp av vissa typer av hjälpmedel.

Varifrån initiativet att köpa in en lösning/ett hjälpmedel kommer varierar. Det vanligaste förefaller vara att det är en klass- eller ämneslärare som lyfter behovet och letar upp en lösning.

Processen nedan visar hur en **enkel inköpsprocess** kan se ut i praktiken, t ex om en lärare upptäcker att en elev har dyslexi (triggerhändelse i illustrationen nedan) och bedömer att det krävs någon form av extra stöd/hjälpmedel. Notera att även om processen ser enkel ut kan det dröja 6 månader eller mer från offert till beställning. Läraren ifråga kan vara ämneslärare, klasslärare, förstelärare eller speciallärare.

²⁴ <http://www.foraldrakraft.se/articles/guider/hur-mycket-har-du-f%C3%B6rlorat-p%C3%A5-att-du-inte-visste>

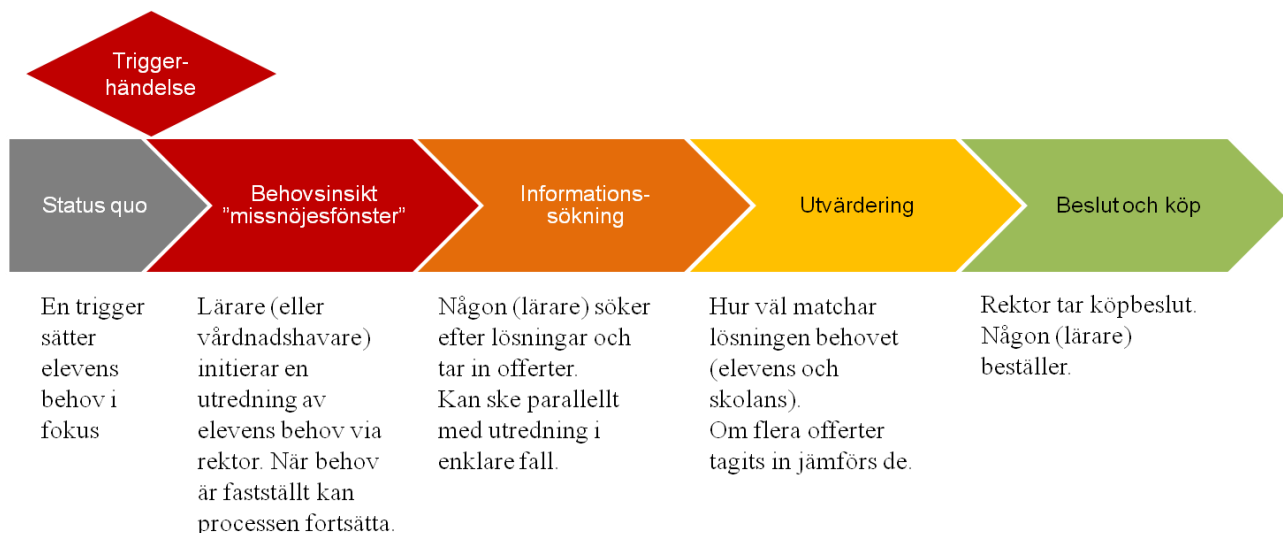

Bild 3: Enkel inköpsprocess i skolan, A-focus 2014

I Skolverkets *allmänna råd*²⁵ finns en beskrivning av rektors ansvar för att uppmärksamma och utreda elevers behov av extra stöd, samt att utarbeta och följa upp åtgärdsplaner. Den åtgärdsplan som utarbetas individuellt för en elev kan innebära att hjälpmedel ska köpas in av skolan.

När läraren upptäcker ett behov som antas vara **gemensamt för flera skolor** och där det kan finnas fördelar med att samordna inköpet för flera skolor blir inköpsprocessen mer komplicerad och kan se ut som nedan.

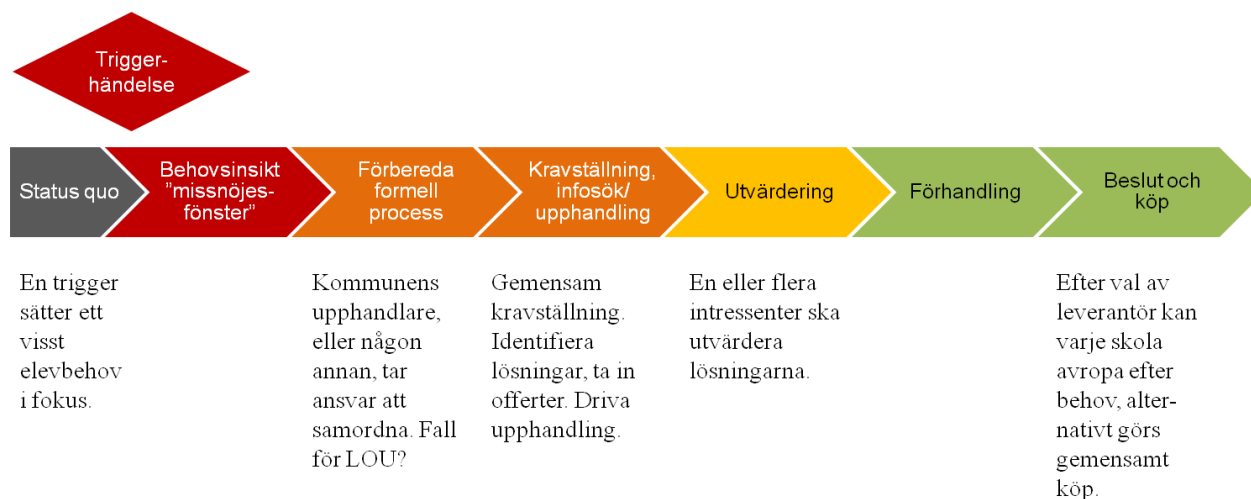

Bild 4: Samordnad inköpsprocess för flera skolor, A-focus 2014

²⁵ SKOLFS 2014:40 <http://www.skolverket.se/regelverk/skolofs>

Om det finns en IKT-pedagog på skolan kan läraren ta hjälp av denne för att hitta en lämplig lösning och leverantör. Det kan också vara en specialpedagog eller ett skoldatatek som hjälper till.

Om det visar sig att det är fördelaktigt att samordna inköpet så eskaleras frågan via rektor till andra skolors rektorer för att stämna av behovet. Antingen gör rektor den avstämningen själv eller också kan frågan skickas vidare så att avstämningen hanteras av kommunens Elevhälsa och/eller upphandlingsavdelning. Oavsett vilket så är det en rad personer som ska ta ställning till behovet och lösningen på varje skola. Rektorena tillfrågar sannolikt någon speciallärare eller specialpedagog på sin skola.

Eventuellt kan inköpet (avtalsvärdet) bli så högt att det måste upphandlas enligt LOU. Då tar kommunens upphandlingsenhet över stafettpippen till dess att ett avtal är tecknat. Se separat kapitel om upphandling.

Antingen kan avstämning och upphandling ha resulterat i ett gemensamt köp för flera skolor där beställningen görs av kommunen, eller också görs den slutliga beställningen lokalt på skolorna.

Användarperspektivet

Den elev (eller vårdnadshavare) som vill få extra stöd, t ex i form av it-hjälpmedel, ska vända sig till rektor för att få en utredning om behoven²⁶. Om utredningen visar att behov finns, gör skolan inköp av hjälpmedel. Om inte skolan vill köpa in det som behövs, kan elever vända sig till exempelvis landstinget för att få en behovsbedömning och eventuellt få hjälpmedel förskrivna om det behövs för att få vardagen att fungera (se delmarknad 3). Ibland är den enda möjligheten som återstår att köpa in hjälpmedlet själv (se delmarknad 4).

På webbplatsen Funkaportalen finns en guide till hur en användare kan göra för att få tillgång till ett hjälpmedel²⁷.

Skolan ansvarar för att de hjälpmedel som köps in fungerar för eleven. Det kan vara it-support (kommunens it-avdelning) eller lärarna på skolan som hjälper eleven. Ibland krävs ett samarbete med landsting eller primärvård, t.ex. om en dator eller surfplatta köps in av den ena parten och ett it-hjälpmedel som ska användas på datorn/surfplattan köps in av den andra parten. Det är den som köpt

²⁶ Se Skolverkets allmänna råd SKOLFS 2014:40.

²⁷ <http://www.funkaportalen.se/Guide/Stod-service/Hjalpmedel/Strategi---vagen-till-hjalpmedel/>

in hjälpmedlet som ska hjälpa till att installera eller ge support. Det gäller även nödvändigt stöd för att eleven ska komma igång med att använda lösningen.

Skolan ger i allmänhet inte support på it-hjälpmedel som elever köpt privat.

Distributionskanaler

Det saknas etablerade distributionskanaler för it-hjälpmedel som når ut till landets alla skolor, på lokal, regional och nationell nivå.

Eftersom lokal och personlig försäljning ofta är en förutsättning för att lyckas (se inköpsprocessen) så är de två realistiska alternativen att bearbeta lärare själv eller att sälja via en partner (se kapitlet Kanalval i det inledande översiktsdokumentet).

Det finns däremot väl utarbetade distributionskanaler för andra produkter än it-hjälpmedel, exempelvis för läromedel och skoldatorer (se t ex de ramavtal som finns på SKL Kommentus), men de har i dagsläget inte fokus på hjälpmedel.

Enligt leverantörer av it-hjälpmedel så går många skolor/kommuner mot att upphandla standardiserade datorlösningar där samma lösning ska passa för alla. Detta kan t ex åstadkommas genom att olika elever, beroende på förutsättningar, använder olika "moduler" i datorn.

Denna utveckling leder å ena sidan till att det blir svårare för nischaktörer att sälja direkt till skolorna eftersom allt ska ingå i stora upphandlingar av t ex skoldatorer och å andra sidan till att datorleverantörer ibland vänder sig till en leverantör av it-hjälpmedel för att komplettera sin lösning med en eller flera hjälpmedelsprodukter som efterfrågats av skolan/kommunen.

De kommersiella villkoren kan bli annorlunda när ett it-hjälpmedel ingår som en liten del av en standardiserad datorlösning, jämfört med när det säljs direkt till en skola med ett tydligt elevbehov. Lösningen riskerar också att bli sämre anpassad till enskilda elevers behov.

I vissa fall kan kommunen/Elevhälsan besluta att köpa in ett hjälpmedel och göra det tillgängligt för alla kommunens skolor. I Lycksele kommun kan till exempel lärare ansöka hos Skoldatateket om en dator som stöd för barn i förskole- och förstaklass som behöver få en egen skoldator extra tidigt (kommunen har avsatt en särskild budget för det). Det är i det fallet Skoldatateket som tillsammans med Elevhälsan har kravställt på datorerna och sedan har kommunens inköpsavdelning och it-avdelning hjälpt till i upphandlingsprocessen.

Det förekommer också att skolor som vill köpa ett specifikt it-hjälpmedel ber att leverantören ska sälja det via en av kommunens redan upphandlade ramavtalsleverantörer.

Pågående och nyligen avslutade (samma år) offentliga upphandlingar går att hitta på kommunernas hemsidor och i system som Tendsign. Redan tecknade avtal är svårare att hitta, de finns ibland på kommunernas hemsidor. På SKL Kommentus hemsida ²⁸ finns listor över vilka leverantörer som har fått avtal inom olika områden men där saknas en tydlig kategori för it-hjälpmedel.

AppStore och Google Play är kanaler för att sälja appar till skolpersonal (där finns även appar som riktar sig till lärarna själva). Dessa kanaler är dock avsedda för konsumentprodukter och har inte ett licensupplägg som passar skolor som vill köpa appar till flera elever. Detta problem finns beskrivet i en artikel i nätupplagan av Computer Sweden²⁹. Att det krävs ett kontokort för att kunna handla i AppStore utgör också en utmaning för skolorna, men enligt ett blogginlägg går detta att komma runt, se länk i fotnot³⁰.

Att marknadsföra sitt erbjudande till Skolan

Det här avsnittet innehåller marknadsföringstips som är specifika för skolan. Se också den generella beskrivningen av offentliga upphandlingar samt avsnittet om valet mellan att sälja själv eller att samarbeta med en partner kring försäljning och marknadsföring. I avsnittet om privatmarknaden finns tips om hur innovatörer kan nå ut till slutanvändarna (elever och vårdnadshavare) för att sprida kännedom om erbjudanden och stimulera efterfrågan.

När det rör sig om lösningar som skolor kan uppleva som riskfyllda (kostnad eller funktion), är en möjlig marknadsstrategi att först fokusera på att hitta ett litet antal skolor som testar lösningen och sedan rekommenderar den till andra skolor.

It-avdelningen vill oftast inte att mjukvara köps in lokalt och installeras på skolornas datorer utan godkännande. Det kan därför vara lättare att sälja in molntjänster till skolorna än lokalt installerade program. Alternativet är att it-avdelningen (eller driftansvarig it-leverantör, t ex Volvo IT) godkänner och installerar programvaran.

²⁸ <http://www.skllkommentus.se/inkopscentral/ramavtal/>

²⁹ <http://computersweden.idg.se/2.2683/1.526745/skolan-fylls-med-appar?img=2>

³⁰ <http://blogg.atea.se/post/Skapa-ett-Apple-ID-utan-kontokort!!!-Bra-for-skolor.aspx>

De leverantörer som A-focus talat med vittnar om att försäljningen till skolor är mycket lokal, även om det finns en trend mot större kommungemensamma upphandlingar (där it-hjälpmedel ingår som en del). Det innebär att det blir extra viktigt att marknadsföra sig mot varje potentiell köpare: i första hand lärare, speciallärare, specialpedagoger, rektorer och skoldatatek eller motsvarande.

Marknadsplanen kan därför innehålla både digital marknadsföring (hemsida, sökmotoroptimering, content marketing), deltagande på mässor och indirekt marknadsföring via möjliga "ambassadörer" som Skoldatatek, AV-centraler och Elevhälsan med sina specialpedagoger. Även SPSM:s konsulenter som ger stöd till skolpersonalen kring elever med särskilda behov är möjliga ambassadörer.

Skoldatatek (det finns även Språkotek och AV-centraler som kan ta en liknande roll i kommunerna) kan hjälpa skolorna med val och inköp av it-hjälpmedel. De har expertkompetens om it och specialpedagogik för skolan och vänder sig till skolor med tips om hjälpmedel för inläring, främst med fokus på koncentrationssvårigheter och läs- och skrivsvårigheter/dyslexi. Det varierar mellan olika kommuner hur aktiv roll Skoldatateken, AV-media och Språkoteken tar för att hitta nya lösningar på elevers särskilda behov och sedan förmedla dem till skolorna. På en nationell webbplats för Skoldatateken finns både en lista över alla skoldatatek i Sverige, en lista över appar, samt en länk till forum på Facebook³¹.

Svenska läromedel på internet³² har en lista över alla AV-media centraler i Sverige.

På SPSM:s hemsida finns information om it i skolan, länkar till sidor som utvärderar appar och information om skoldatateken³³. På samma hemsida finns information om det stöd som SPSM ger till producenter av läromedel³⁴.

Beroende på hur stor försäljnings- och supportorganisation ni har, vilken typ av it-hjälpmedel ni utvecklat, hur det är paketerat och hur nödvändig på-platsen-support är så följer olika randvillkor för

³¹ <http://www.skoldatatek.se/skoldatatek/skoldatatekisverige> och <http://www.skoldatatek.se/appar-med-mojligheter>

³² www.SLI.se

³³ <http://www.spsm.se/sv/Stod-i-skolan/It-i-larandet/Stod-med-it/>

³⁴ <http://www.spsm.se/sv/Vi-erbjuder/Laromedelsutveckling/Stod-till-producenter/>

marknadsföringen. Det fungerar exempelvis inte att sälja en supportkrävande lösning över hela landet om ni bara kan ge snabb support i en region. För att "sätta företagets namn på kartan" kan det ändå vara bra att ha både digital närvaro och att synas på mässor.

Det finns flera **mässor** som riktar sig till skolvärlden:

- ✘ Framtidens lärande: <http://www2.diu.se/framlar/> (Stockholm maj 2015)
- ✘ SETT-dagarna: <http://www.settdagarna.se/> (Stockholm april 2015)
- ✘ BETT: <http://www.bettshow.com/> (London januari 2015)
- ✘ Skolforum: www.skolforum.com (Stockholm oktober 2015)
- ✘ Mötesplats skola: <http://www.motesplatsskola.se/> (Göteborg oktober 2015)
- ✘ Skoldagarna: www.skoldagarna.se (Malmö oktober 2014)
- ✘ Leva och fungera (fokus på landstinget, men även en del om skolan):
<http://www.svenskamassan.se/sites/leva-fungera/> (Göteborg april 2015)

Facebooknätverk som riktar sig till lärare och andra inom skolan:

- ✘ Grupp om Skoldatatek: <https://www.facebook.com/groups/188808634575865>
- ✘ Grupp om iPads i skola och förskola: <https://www.facebook.com/groups/paddagogik>
- ✘ Grupp om språkstörning: <https://www.facebook.com/groups/141208325900873/>
- ✘ Grupp om appar för särskolan: <https://www.facebook.com/groups/184678614906209>
- ✘ Grupp om it-hjälpmiddel: <https://www.facebook.com/groups/121596394682222/>

Bloggar och webbplatser som riktar sig till lärare och andra inom skolan:

- ✘ Logopeden i skolan: <http://logopedeniskolan.blogspot.se/2014/02/projekt- visar- teknikstod- hjalper-elever.html>
- ✘ Skolappar, där lärare recenserar appar kopplat till läroplanen Lgr 11: <http://www.skolappar.nu/>
- ✘ Skoldatateken: <http://www.skoldatatek.se/appar-med-mojligheter>
- ✘ Matteochno, om att använda datorn i undervisningen: <http://matteochno.wordpress.com/about/>
- ✘ Ungkompensation, om läs- och skrivsvårigheter: <http://www.ungkompensation.se/>
- ✘ DART, riktar sig till användare (personer med funktionsnedsättning) och personal (på skolor, dagcenter mm samt inom /re/habilitering): http://www.dart-gbg.org/tips_material/tm_mobila_appar
- ✘ Om surfplattor och appar i undervisningen (från Stockholm):
<http://www.pedagogstockholm.se/surfplattor-och-appar-i-skolan/>

Kontaktinformation

Ansvarig för denna marknadsöversikt är:

Innovatörer och andra berörda är välkomna att lämna förslag på nytt innehåll till översikten. Vi välkomnar även tips på nya informationskällor, som kan inkluderas i nästa version av marknadsöversikten.

Källor

Offentliga källor till detta dokument anges löpande i dokumentets text och fotnötter.

Förutom dessa källor baseras marknadsöversikten på ett antal intervjuer och samtal med personer som A-focus bedömt ha relevanta och värdefulla kunskaper och erfarenheter om de fyra olika delmarknaderna.

För att undvika att namngivna personer som bidragit med information ska bli belastade av alltför många frågor från marknadsöversiktens läsare redovisar vi endast företagens namn.

Skola

Intervjuer med representanter för Specialpedagogiska Skolmyndigheten, fd Hjälpmedelsinstitutet, Elevhälsan och upphandlingsenheten i Lycksele kommun.

Leverantörer med erfarenhet av att sälja it-hjälpmedel till skolan: Svensk Talteknik, Icap.

